بررسی رابطه تاب‌آوری و تمایل به افکار خودکشی در دستیاران پزشکی دانشگاه علوم پزشکی گیلان

ماریا شاطر جلالی۱، عادله عیسی ناظر۲، سیده سوگند صادقی لسبومحله۳
۱. استادیار، گروه آموزش پزشکی، پردیس رامسر، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، رامسر، ایران.
۲. استادیار، مرکز تحقیقات علوم شناختی رفتاری و اعتیاد کاوش، دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران.
۳. کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن، مازندران، ایران.

مقدمه: حرفه پزشکی از دیرباز به عنوان یکی از پراسترس‌ترین مشاغل شناخته شده و بخش قابل‌توجهی از دستیاران پزشکی در طول دوره آموزشی خود، افکار مرتبط با خودکشی را تجربه می‌کنند. پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه میان تاب‌آوری با تمایل به افکار خودکشی در دستیاران پزشکی دانشگاه علوم پزشکی گیلان به منظور طراحی برنامه‌های آموزشی زیرساختی انجام گرفت.

روش کار: پژوهش حاضر توصیفی مقطعی است. جامعه آماری دستیاران پزشکی دانشگاه علوم پزشکی گیلان در سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۳ بود. ۱۳۱ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای متناسب انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش پرسشنامه استاندارد تاب‌آوری کانر و دیویدسون و مقیاس تمایل به افکار خودکشی بک بود. معیار ورود به مطالعه گذراندن شش ماه از برنامه دستیاری و تمایل به همکاری بود. مطالعه حاضر با کد اخلاق IR.IAU.TON.REC.1404.068 پذیرفته شده و با رعایت ملاحظات اخلاقی انجام شد. تحلیل داده‌ها با کمک نرم افزار SPSS26 و استفاده از آمار توصیفی و همبستگی پیرسون انجام شد.

نتایج: تعداد ۵۹/۵٪ شرکت‌کنندگان خانم، ۵۰/۴٪ متأهل و ۴۵/۸ ٪ در بازه سنی ۳۵-۳۱ سال بودند. بیشترین شرکت‌کنندگان (۱۹/۱٪) دستیاران قلب و عروق و کمترین (۵/۳٪) دستیاران ارتوپدی بودند. میانگین نمره تاب‌آوری در کل نمونه ۱۳/۶۵± ۹۱/۲۹ (دامنه ۵۲-۱۲۵) و میانگین نمره تمایل به افکار خودکشی۵/۴۲± ۲/۶۴ (دامنه ۲۹ -۰) بود. بالاترین میانگین تاب‌آوری مربوط به رشته کودکان (۲۰/۷۷ ±۱۰۶/۱۱) و کمترین مربوط به رشته پوست (۷/۷۸ ± ۸۳/۵۶) و دستیاران رشته‌های ارتوپدی، جراحی عمومی، زنان و زایمان، قلب و عروق، نورولوژی، روانپزشکی، جراحی مغز و اعصاب و داخلی به ترتیب در این بین قرار گرفتند. بیشترین تمایل به افکار خودکشی در دستیاران مربوط به دستیاران پوست (۹/۸۶± ۹/۲۲) و کمترین تمایل مربوط به دستیاران کودکان (۰/۳۲ ±۰/۱) بود و دستیاران ارتوپدی، جراحی عمومی، روانپزشکی، نورولوژی، قلب و عروق، زنان و زایمان، داخلی و جراحی مغز و اعصاب به ترتیب در این بین قرار گرفتند. همچنین بین تاب‌آوری و تمایل به افکار خودکشی اثر مستقیم، منفی و معناداری ۰/۴- وجود داشت. بر همین اساس افزایش تاب‌آوری با کاهش تمایل به افکار خودکشی در دستیاران پزشکی همراه است.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که تاب‌آوری و تمایل به افکار خودکشی در دستیاران پزشکی همبستگی معکوس دارند. پس تقویت تاب‌آوری در دستیاران پزشکی می‌تواند به‌طور مؤثری خطر تمایل به افکار خودکشی را کاهش دهد. انحراف استاندارد بالا در تمایل به افکار خودکشی نشانه پراکندگی زیاد در نظرات دستیاران می‌باشد. به نظر می‌رسد صرفنظر از رشته، حجم کار و شیفت‌های کاری، عوامل روانشناختی مانند تاب‌آوری در تمایل به افکار خودکشی تاثیر آشکار دارد. پس اهتمام بر طراحی برنامه‌های آموزشی و حمایتی مبتنی بر ارتقای تاب‌آوری در سطوح کلان و الزام دانشگاه‌ها و محیط‌های آموزشی و درمانی بر اجرای آن ضروری به نظر می‌رسد.

واژگان کلیدی: تاب‌آوری، افکار خودکشی، دستیاران پزشکی

منابع

Bernuzzi C, Sommovigo V, Setti I. The role of resilience in the work-life interface: A systematic review. Work. 2022;73(4):1147-65.

Andela M. Work-related stressors and suicidal ideation: the mediating role of burnout. Journal of Workplace Behavioral Health. 2021;36(2):125-45.

Mata DA, Ramos MA, Bansal N, Khan R, Guille C, Di Angelantonio E, Sen S. Prevalence of depression and depressive symptoms among resident physicians: a systematic review and meta-analysis. Jama. 2015 Dec 8;314(22):2373-83.